

Ker pa gospod Janko Vrbančič blagodušno ni hotel vzeti denarja, je to premijo v denarjih dobil gosp. Vencel Havška iz Govnika.

Očitno pohvaljeni so bili plemenni biki:

gospodarja Jožefa Burger-ja iz Vogljan,
„ Janeza Zupan-a iz sv. Križa.

Premije za krave so dobili:

1. premijo s 50 gold. gosp. baron Anton Zois iz Brda,
2. „ s 40 „ tudi g. baron Anton Zois.

Ker pa blagi gosp. baron Zois ni hotel vzeti ne denarja za prvo in ne za drugo premijo, sta dobila denarno premijo za tema dvema kravama najlepše:

gospodarja Jožefa Krenarja iz Kranja (50 gold.),
„ Franceta Molj-a iz Vogljan (40 gold.).

Očitno pohvaljene so bile krave:

gospodarja Antona Poličarja iz Naklega,
gosp. Ignacija Gogale iz Kranja,
gosp. Jurija Krašovca iz Smartna pri Kranji,
gospodarja Tomaža Maseljna iz Sentjurja,
„ Miha Škrl-na iz Suhe,
„ Jož. Stroja iz Gaštaja.

Premije za telice so dobili:

1. premijo s 40 gold. gosp. Leop. Jugovic iz Kranja,
2. „ s 30 gold. gosp. baron Anton Zois iz Brda,
3. „ s 30 gold. gospodar Janez Zabred iz Britofa pri Kranji.

Ker pa gospod Leopold Jugovic in baron Zois nista vzela denarja, je bila priznana:

premija s 40 gold. gospodarju Janezu Zabred-u iz Britofa,
„ s 30 gold. gospodarju Janezu Šter-u v spodnjih Dupljah,
„ s 30 gold. gosp. Janku Vrbančiču, grajščaku na Turnu,

Ker pa gosp. Janko Vrbančič tudi te premije ni vzel, je dobil

premijo s 30 gold. gosp. Janez Kumar iz Kranja.

Očitno pohvaljene so bile telice:

gospodarja Janeza Markiča iz Strahina,
gospoda Petra Majer-a iz Kranja,
gospé Jovane Pleiweis-ove iz Kranja,
gospoda Ignacija Gogale iz Kranja,
„ Karola Kilarja iz Pristave,
gospodarja Janeza Hiršfenfelder-ja iz Bitnja
„ Franceta Molja iz Vogljan,
gospoda Venc. Havške iz Govnika.

(Dalje prihodnjič.)

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXI. skupščini Maticinega odbora

31. maja 1871.

Predsedoval je gosp. dr. E. H. Costa došedši iz Beča; vpričo so bili izmed ljubljanskih odbornikov gospodje: dr. J. Bleiweis, A. baron Cojz, L. Jeran, Fr. Kandrnl, A. Lésar, dr. Fr. Papež, Andr. Praprotnik, dr. R. Razlag, Fr. Sovan, J. Šolar, Iv. Vavrů, Iv. Vilhar, dr. Vončina in dr. Jern. Zupanec; izmed vnanjih se je skupščine pismeno vdeležil g. dr. Jož. Ulaga. Vršila se je skupščina tako-le:

1. Pritrdil se je in podpisal zapisnik XX. skupščine.

2. Tajnik in odbornik gosp. A. Lésar je bral

poročilo o stvaréh, ki so se nabrale od XX. skupščine do današnjega dne, in točka za točko se je sproti obravnavala in reševala, zato se vsaki točki v poročilu pristavijo storjeni sklepi. Obširno to poročilo glasi se tako-le:

a) Vsled sklepa, storjenega pri XX. skupščini, poklonile so se Njega c. kr. apost. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu, vse doslé na svetlo dane Maticine knjige s ponižno prošnjo, naj bi Njega Veličanstvo milostljivo blagovolilo Matici nakloniti kakov dar.

Te knjige (18) so gg. dr. Costa, grof Barbo in L. Svetec 27. marcija v imenu Maticinega odbora poklonili Njega Veličanstvu. Presvitli cesar so jako prijazno sprejeli knjige in pohvalili delovanje našega društva ter obljubiti blagovolili darilo koristnim namenom Maticinim.

Njega c. kr. apost. Veličanstvo je z lastnoročnim pismom podpisanim na Dunaji 31. marcija 1871. leta slovenski Matici za pospeševanje njenih namenov milostivo podarilo 500 gold. iz svoje osobne blagajnice. C. k. deželno predsedstvo je dar Njega Veličanstva 8. aprila poslalo Matici. Upravništvo je isti dan izročilo ta dar blagajniku, c. kr. predsedstvu potrdilo prejem ter prosilo, naj blagovoli Maticino srčno zahvalo za ta dar pokloniti Njega Veličanstvu. — Isto c. k. predsedstvo z dopisom od 2. maja štev. 477 naznanja, da je Njega Veličanstvo blagovolilo milostivo sprejeti Maticino zahvalo za omenjeni dar.

Naj pri tej priliki povem, da je prošnjo do Njega Veličanstva prelepo in to brez nagrade spisal g. Gajdič, mestni blagajnik, kteremu naj sl. zbor izreče javno zahvalo. (Odbor pritrdi nasvetu.)

b) Vsled odborovega sklepa, storjenega pri XX. skupščini bila je pri sl. c. kr. deželni vladi 28. febr. 1871. leta št. 45 vložena prošnja za privoljenje lastne Maticine tiskarnice in kamnotiskarnega zavoda. Sl. c. kr. deželna vlada pak je z odpisom od 26. marcija t. l., št. 2071, Matici dala prošeno privoljenje s pristavkom, da jej Matica, predno prične ta obrt, vsled 5. §. obrtne postave od 20. dec. 1859. leta v potrjenje imenuje sposobnega opravnika, ki bode v tej zadevi Maticin namestnik. (Obravnava te točke se je odložila za na konec današnje seje.)

c) Gosp. Janko Pajk, čegar spis je prvi, ki začne II. snopič „slovenskega Štajerja“, nam 17. aprila piše, da letos ne more dovršiti članka, a obeta ga — caeteris conditionibus — gotovo za prihodnje leto. — Ker pa tudi še nimamo rokopisov za IV. zvezek, zato za 1871. l. na svetlo ne pride noben snopič „slovenskega Štajerja“. (To vest odbor vzame na vednost s pristavkom, da se „Letopis“ lahko pomnoži za nekoliko pól.)

č) Gosp. J. Majciger 2. marcija nam piše to-le: „Zastran obljubljenega spisa „Slovanska etnografija“ imam čast poročiti sledeče: — „Uvod“ okoli 150 pisanih pol je dovršen. Ravno tako vem, da so „Hrvati in Srbi“, potem „Bolgari“ dovršeni, in da se „Slovenci“ bližajo dovršitvi, tako, da bi bilo gradivo za prvo polovico dela skoro prirejeno za tisk in da sl. odbor lahko na to ozir jemlje pri prevdanku tiskovin za prihodnje leto 1872. — Prvotni program se je izdatno razširil, pa mislim, da bode delo izplačevalo stroške. — „Čehi s Slovaki, Poljaki in Rusi dadó drugo polovico, ki se izdá pozneje“. — Odsek za izdavanje knjig je g. pisatelju odgovoril, da je z veseljem sprejel to naznanilo ter bode na ta rokopis ozir jemal pri določevanju knjig za prihodnje leto. — Ker nam ta rokopis gotovo dojde, zato bode morda prav, da sl. odbor že danes imenuje presojevalce, kterim naj se izroči v presojo. (Izvolita se za ta posel g. Marn in g. Vavru.)

d) Razstavni odbor 1. splošnjega hrvaškega učiteljskega zbora nam je poslal svoj dotični pro-

gram z vljudno prošnjo, da bi mu Matica v pospeh splošnjega napredka šol od vsake svoje doslé izdane knjige po en iztis poslala v razstavo, ki bode v Zagrebu od 19. do 29. avgusta. — Imenovanemu odboru se je odgovorilo, da se Matica hoče udeležiti te razstave, in naznanile so se mu knjige, ktere se pošljejo do 31. julija.

e) Gosp. Iv. Tušek 23. febr. t. l. nasvetuje to-le: „S knjigo prirode bomo kmalu pri kraji; zato predlagam, da sl. Matica prične izdajati „knjigo človeških del“ (Buch der Erfindungen) po izgledu Čehov, kateri so je že izdali 6 zvezkov pod naslovom „kronika práce“. V šestih letih jo lahko dovršimo. Vse knjige bi po splošnjem prevdanku šteje 2548 strani, in na leto bi se izdalo okoli 26 tiskanih pôl. — Gosp. Tušek se ponuja za prevoditelja tega dela. Če jih več dela isto knjigo, pravi pisatelj, sila je težavno, edinstvo spraviti v delo, ker ima vsak pisatelj svojo trmo“. — Odsek za izdavanje knjig je pretresoval ta predlog ter pred vsem sklenil, g. Tuška naprositi, naj sestavi in pošlje natančen spregled ali kazalo istih del, ki jih namerava obravnavati. Gosp. Tušek je ustregel tej želji ter poslal spregled, o katerem pravi to-le: „Vsakako mislim, da bi se le bolj na kratko obdelovala stvar, tako, da ne bi podobna bila prestavi, zlasti z obzirom na to, da je pravica do prevoda pridržana. Tako bi za tretjino ali pa še več bila manjša slovenska knjiga. Podob tudi ne bi trebalo vseh; nekaj jih že imamo v Schoedlerji, nekaj je pa nepotrebnih. Vsled tega spregleda bi se izdalo šest knjig:

prva bi obdelovala zgodovino iznajdeb;

druga: Prirodne sile in njihovo porabo (fizikalno tehnologijo);

tretja: Dobivanje surovin iz zemlje, na zemlji in iz vode;

četrt: Kemijsko delovanje surovin (kemijsko tehnologijo);

peta: kemijo vsakdanjega življenja;

šesta: Mehanično obdelovanje surovin“. — Odsek za izdavanje knjig stavi nasvet: „Naj sl. odbor sprejame g. Tušekovo ponudbo in njegovo osnovo“. (Odbor soglasno sprejame gosp. Tušekovo ponudbo in pritrđi njegovi osnovi teh knjig.)

f) Odsek za Trstenjakov predlog se je vsled poziva od 14. febr. t. l. šte. 33 ustanovil, ter izvolil g. J. Šolarja za prvomestnika, g. Iv. Vavrú-a za prvosednikovega namestnika, g. Jož. Marna za dopisovalca.

Morda nam ta odsek že danes kaj naznani svojih pomenkov.

(Gosp. Šolar naznanja, da so razposlanemu pozivu odgovorili naslednji gospodje: Bradaška, Erjavec, Tušek, o. Ladislav, Vodušek in J. Stare.)

Sklep prvega shoda je bil nasvetovati: Naj Matica taci knjig, ki niso, da bi se razdelile Matičinim udom, na pr. grške in latinske, ne izdaja; s knjigotrštvom pečati se, ni Matici namen, toliko manj, ker nikogar ne bode, ki bi take šolske knjige kupaval, dokler ostanejo šole po starem kopitu. Saj še česka slovnica ne najde kupca, ampak mirno spi v knjigotržnici Giontinijevi. Ko se poslovené naše srednje šole, bode vladi ali deželnemu šolskemu svetu morala skrb biti za primerne šolske knjige; tako je bilo tudi v drugih deželah, na pr. na Hrvaškem. Pisateljem pa je že zdaj svetovati, naj se oglase pri deželnem šolskem svetu s ponudbo, da hočejo spisovati to ali to šolsko knjigo; kdor pa ima dotični rokopolis že izgotovljen, naj mu ga kar pošlje v presojo. Drugače je s knjigami, ktere so tudi za občinstvo sploh in za Matičine ude posebej, kakor na pr. z zgodovino za srednje šole. Ta naj

bi se pričela koj spisovati po kaki knjigi, ki je že vpeljana v šole, da ne najde ovir, ko pride do tega, da se vpelje v šole. Odsek je prosil g. Jesenko-ta, da bi prevzel to delo; žalibog, da je odrekel njegovi prošnji. Zato pa odsek nasvetuje: „naj Matica izreče željo, da bi se oglasil pri njej, kdor bi hotel lotiti se dela“. (Odbor soglasno pritrđi odsekovemu mnenju in nasvetom.)

g) Odsek za izdavanje knjig je prevdarjal g. Nedvedovo ponudbo ter sklenil, predno se more spuščati v pretresovanje, ali in kako bi Matica podpirala to podvzetje, gosp. Nedveda poprašati: 1. ktera dela ima dovršena — cerkvena in posvetna; 2. koliko bi stalo natisovanje, in 3. koliko iztisov bi se dalo spečati. — Gosp. Nedved nam še ni odgovoril.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Govor dr. Coste

v 44. seji zbornice poslancev 25. maja t. l.

po stenografičnem zapisniku.

(Konec.)

Kar tiče obseg te adrese, moram reči, da je prav za prav zvrhovatena iz samih fraz, ktere menda vsi že znamo na pamet (smeh na levici), in na-me dela vtis, kakor da bi adresini sestavljavci že imeli gotovo prepričanje, da se koncu bliža njihova sistema in da se hočejo kakor slamnate bilke poprijeti še zadnjega sredstva — adrese — češ, da pogina rešijo, če je še mogoče, zavrženo sistemo.

Adresa ima v sebi dve misli, ki ste v nekaki zvezi, in tretjo, ki je prav nasproti prvima. Prva misel je: „sprave nočemo za nobeno ceno“, — druga je: „držati se ustave do zadnje pičice, in tretja: vpeljati posrednje volitve. (Veslost na desnici.) Meni se zdi, da vse te misli merijo na to, da bi obveljalo to, kar se že deset let išče pridobiti. Najprej se je skušalo, vsa kraljestva in vse dežele stisniti v eno centralistično-ustavno državo, ko se to ni posrečilo, skuša se zdaj s tako imenovano polovico; iz te tako imenovane polovice hoče po novi skušnji posrednjih volitev osnovati se cislajtanska država, za katero zdaj še celó ni imena (klici na levici: Avstrija! Avstrija!) in v tej Cislajtaciji, v tej novo centralizovani državi (klici na levici: Avstriji) — da, dá! Cislajtacija je pač lepo ime. (Smeh na levici.) Da se v tej centralizovani državi to doseže, kar je splošni namen vsaki centralizaciji: gospodstvo ene stranke.

Take cislajtanske države pa ni bilo nikoli in je tudi ne bode. (Klici na levici: Avstrija!) Avstrija je bila velika in mogočna kot država kraljestev in dežel (veslost na levici) in krone teh kraljestev in dežel se svetijo na glavi Enega kneza iz hiše habsburško-lotrinske, in to mora ostati in ostane Avstrija. (Dobro! na desnici.) Nikdar se ne posreči ustvariti novo stvar, ktera, ako se hoče ustvariti s silo — (živ ugovor na levici in klici: Slovenija!)

Prvosednik (obrnjen na desno stran zbornice): Prosim, nikar motiti govornika.

Dr. Costa (nadaljevaje): pokoplje sebe in one, ki bi to pričeli. (Veslost na levici.)

Pri nekem gostovanji se je pred nekoliko dnevi govorilo, da zgodovinsko v Avstriji je prav za prav absolutni centralizem takraj Litave. No, to je pač trditev, s katero se sme šaliti v gostilničnih pogovorih, a trditev je, ktera je popolnoma neresnična vsakemu zgodovinoslovcu. Do najnovejših časov, da, še danes

tega nima. Kakor je revež on sam, tako reven in nerazvit je jezik njegov. Tudi več vednosti onih, ki pridejo ž njim v dotiko, mu nič ne morejo pomagati. Oni se mimiko od njega učé brez skrbi za njen razvoj; oni so ž njim gledé medsebojnega občevanja na enaki stopinji omike ter mu ne dadó kot to, kar že sam vé.

Slišéč otrok gré poslednjič sè svojim jezikom, kamor ga srce pelje. Kak pomen ima občenje, lahko pa razvidimo, če primerjamo mestjana z deželanom, ali rokodelca, ki se mora pečati z raznimi ljudmi — in drugače, ki živi v svojej pohlevni osamljenosti. Najočitniše opazuje to učitelj pri svojih novih zrejanjih. Kak razloček, celó pri enacih zmožnostih, pri onih, ki so domá imeli priložnost različnega občenja in pri taci, ki so ostali brez vspehu sebi samim prepuščeni. Poslednje moramo dolgo časa piliti, predno se vzbudi njihova podučljivost, prvi so pa zgovorni, ročni in jasni ter ne čutijo težav pri primernem poduku. Omejenost občenja zmanjša tedaj razvoj gluhonema.

(Dalje prihodnjič.)

Telovadno in boriteljsko imenoslovje.

Sestavil Ivan Z. Vesely, načelnik „Sokola“ ljubljanskega.

(Dalje.)

R.

Radschlagen, kozelec metati.	Ristgriff, prijem v zgornji pologi
Rahe, rajna.	Risthang, vesa na nartih.
Rappier, topi meč.	Risthieb, mah v pologi zgornji.
Raum, prostor.	Ristlage, pologa zgornja.
Reck, drog.	Ristwelle, kolo na nartih.
Reckschwingen, vihtenje na drogu.	Rittlings, jež.
Reckübung, vaja na drogu.	Rolle, kolce.
Reichhoch, dosežno.	Rotte, četa.
Reif, obroč.	Rottenpaar, dvočeta.
Reihe, vrsta.	Rücken, hrbet, hrbet pri rezalu.
Reihokolonne, vrstena kolona.	Rücken, premakniti se.
Reihenkörper, zbor.	Rückenklänge, izboklo rezalo.
Reihenmarsch, pohod v vrstah.	Rücklauf, tek nazaj.
Reihenstellung, razstava v vrstah.	Rückmarsch, pohod povratni.
Reihenweise, po vrstah.	Rückschritt, korak povratni.
Reiteln, jahljati.	Rückschwung, zakolebljej.
Reitsitz, jež-seja.	Rückwärts, zadej.
Rennbahn, tekališče.	Rückwärtsabschieben, odsun od zadej.
Rennen, tekati.	Rückwärtsmarsch, pohod nazaj.
Reteriren, umakniti se.	Rückzug, umik.
Richtung, namer.	Rumpf, trup.
Riege, oddelek.	Rumpfbeugen vorwärts, pripogibati trup pred-se.
Riesenaufschwung, velevzlet.	Rumpfbeugen rückwärts, pripogibati trup za-se.
Riesengriff, veleprijem.	Rumpfbeugen seitwärts, pripogibati trup v stran.
Riesenschwung ganzer, veletoč celi.	Rumpfdrehen, obračati trup.
Riesenschwung halber, veletoč na pol.	Rumpfheben, dvigati trup.
Riesensprung, veleskok.	Rumpfkreisen, krožiti trup.
Ring, krog.	Rundlauf, kolotek.
Ringen, boriti se.	Rundlaufen, koloteči.
Ringer, borec.	Rundlaufzeug, orodje za kolotek.
Ringkampf, borba.	Rutschbahn, drkališče.
Ringkämpfen, boriti se.	Rutschen, drčati.
Ringplatz, borišče.	
Rippe, rebro.	
Rist, hrbet, nart.	
Ristabschwung, kolebniti k tlém na nartih.	

(Dal. prih.)

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXI. skupščini Matičinega odbora

31. maja 1871.

(Dalje.)

h) Odsek za izdavanje knjig je s tiskarjem gosp. Blaznikom sklenil pogodbo, vsled ktere natisne 2500 Schoedlerja III. snopič pôlo po 45 gold., 2100 Letopisa za 1871. l. 42 gold. (Odbor to pogodbo vzame na vednost.)

i) Fr. Köke je poslal proračun za tri zemljovide, ktere je sl. odbor sklenil izdati za 1871. leto. — Vsled njega zahteva:

1. za risanje in vrezovanje:	
a) Avstralije	85 gold.
b) Afrike	165 „
c) Rusije evropske	185 „
2. za tiskanje v štirih barvah	480 „
3. za papir v 6000 odtiskih	130 „
4. za 3 kamene	30 „

Potem bi imenovani trije zemljovidi stali 1075 gold.

Dalje je Köke poslal:

a) račun za ravnokar dovršene in tudi že razposlane tri zemljovide. Ker se vjema s pogodbo, zato se mu je za zemljovide plačalo 1191 gold.

b) Potrdilo, da so ti kameni, na kterih so risani zemljovidi, Matičina lastina.

To potrdilo se izročá g. blagajniku, da se shrani v blagajnici.

j) V zvezi s temi tremi zemljovidi je nagrada, ki gré g. Cigale-tu za velik njegov trud pri slovenjenji in popravljanji. Gosp. Cigale zahteva za svoj posel primerno nagrado. — Naj slavni odbor g. Cigaletu izreče nagrado. (Odbor mu privoli 150 gold.)

Pri tej priliki predlagam: „naj slavni odbor za prihodnje tri zemljovide (Afriko, Avstralijo in evropsko Rusijo) zopet naprosi g. Cigaleta, da prevzame slovenjenje in popravljanje in pové, za kolikošno nagrado hoče prevzeti to delo. (Odbor pritrdi nasvetu in pooblasti odsek za izdavanje knjig, da se konečno dogovori z gosp. Cigaletom.)

k) Odsek, izvoljen pri občnem zboru, da pregleda in presodi ter potrdi odborov račun za 1869/70. leto, v dopisu od 20. februarja t. l. (štev. 59) naznanja, da je omenjeni račun po najnatanejšem preiskavanji popolnoma veren, točen in spravedljiv spoznan, ter v imenu občnega zbora prosi, naj slavni odbor vsem istim gospodom, kteri so po svojem varčnem gospodarjenji pri malih stroških mnogo pripomogli k mnogovpešnemu dosegu društvenih namer, zlasti pa blagajniku g. dr. Jer. Zupancu iskreno in v istini zaslužno zahvalo izreče za njegov marljiv in nekoristoljubni trud. (V znamenje zahvale gg. odborniki vstanejo.)

l) Gosp. Giontini je pismeno potrdil pogodbo, ktero je bil z gosp. predsednikom ustmeno dogovoril za pravico, prvemu snopiču „nauka o telovadbi“ preskrbeti drugi natis. Vsled te pogodbe g. Giontini Matiči za to prepuščeno mu pravico po dovršenem natisku plača 20 gold.

m) Društvo „Vendija“ v Gradcu sl. odboru hvalo izreka za podarjene mu knjige.

n) Gosp. Janez Lapajne, učitelj v Idriji, prosi knjig za idrijsko národno bukvarnico.

o) Gosp. Janko Gantar, učitelj na Planini pri Vipavi, prosi Matičnih knjig za ondašnjo šolsko knjižnico.

p) Gosp. L. Robič prosi za knjige za 1870. leto izdane, ki bi jih bil imel dobiti njegov brat Andrej,

Matičin ustanovnik, umrl 18. febr. 1870. leta, češ, da je doživel 1870. leto, za katero so se izdale knjige.

Naj slavni odbor vstreže vsem trem prošnjam. (Odbor pritrdi.)

Pri tej priliki g. dr. Razlag nasvetuje, naj se tiste knjige, katerih Matica more še oddajati, podaré tudi „bralnemu društvu“ v Mali nedelji na Štajarskem. Gosp. Lézar podpira ta predlog ter izreka željo, da bi se več takih družeb in knjižnic iz Štajarske oglasilo za Mačične knjige in stavi predlog: naj odbor pooblasti upravištvo ali tajništvo, da jim ustreže in vselej potem prihodnji skupščini sporoči, katerim društvom ali knjižnicam so se podarile knjige. (Odbor pritrdi obema nasvetoma.) (Dal. prih.)

Slovansko slovstvo.

* „Jugoslavija“ se bode imenoval časnik, ki začnjenja julija meseca izhajati vsak teden v veliki osmini v Bukureštu. Za Avstrijo mu je cena za celo leto 7 gold., za pol leta 3 $\frac{1}{2}$ gold., za četrt leta 1 $\frac{3}{4}$ gold. Naročnina naj se pošilja na g. A. Andrič-evo tiskarno pod naslovom: „Imprimerie A. Andrić, Bukurest, Intrarea Rosetti Nr. 7“, dopisi pa na vredništvo „Jugoslavija“ Bukurest). „Jugoslavija“ hoče po programu svojem pripravljati pot zedinjenju Jugoslavenov, to je, Hrvatov, Srbov, Slovencev in Bolgarov. Vrednik časniku je Jovan Pohar, Slovenec, rodoljub trdnega značaja.

* *Vrtić*. Pjesme Franje Krsta Frankopana. kneza Tržačkoga. Izdao Ivan Kostrenčić v Beču, tiskom D. Albrechta u Zagrebu 1871.

Pod tem naslovom je ravnokar na svitlo prišla zanimiva zbirka, 10 pól obsegajoča, Frangopanovih pesem, ki bi bila morebiti še mnogo mnogo let v dunajskem arhivu državnem zakopana ležala, ako, kakor velecenjeni izdatelj gosp. Ivan Kostrenčić sam v predgovoru pravi, ne bi bil prišel v Beč slavni predsednik jugoslavenske akademije dr. Rački, iskaje gradiva za objasnjenje one žalostne urote, zaradi katere sta dva moža plemenitih hrvaških rodov Peter Zrinski in Franjo K. Frankopan leta 1671. v dunajskem Novem mestu po odloki cesarja Leopolda I. bila ob glavo djana. Po naključju je gosp. Kostrenčić v snopiču „Hungaria“ našel zbirko hrvaških pesem, ki jo je, kakor predgovor pesnika samega kaže, Frankopan pod imenom „Gartlic za čas kratiti“, nameraval na svetlo dati. Pesmi tedaj, ki bi bile imele zagledati beli dan že leta 1671., zagledajo ga še le leta 1871. Če tudi v zgodovini jugoslavenski imenitni Frankopan ni bil pesnik „natus“ — vsaj sam pravi, da „moja meštria ni vrtlarja“ — so pesmi njegove vendar drage svetinje slovstvu jugoslavenskemu, za katere smo jako hvaležni gosp. izdatelju. Kar pa je nam Slovincem o teh pesmah še posebno milo, je to, da jezik v teh poezijah očitno kaže, da starohrvaški jezik je zelo podoben bil slovenskemu. — Cena Vrtiću v jako lični obliki je 1 gold. 20 kr. Naj bi tudi naši rojaki segli po tej zgodovinski spomenici!

Iz govorniških váj.

O časništvu slovenskem.

Tretji večer govorniških váj, katerim predmet je bilo časništvo (časnikarstvo) slovensko, je gosp. Fr. Potočnik pričel z blizo sledečim govorom:

Časništvo je zrcalo politične zrelosti vsakega naroda. Čem politično zreliši, čem bolj omikan je narod, tem bolje in tem bolj razširjeno je njegovo časništvo.

Časništvo je znamenje političnega gibanja; ono je znamenje političnega življenja narodovega; ono je spoznanje potrebe splošne in vspešne omike. Narod, kateri ima živo časništvo, kaže s tem, da čuti v sebi zrelost in pravico, gibati se na političnem polju. Politično nezreli narodi nimajo časnikov.

Neupravičeno je dandanes tisto puhlo besedovanje, da slovenski narod ni še politično zrel, — da je surov, — da nima še tiste omike, ktera bi mu pravico dala, se ponosno vstopiti na stran drugih narodov, — da nima še terminologije za znanstva in uradovanje, — da se mora še zmirom ponižno vklanjati drugim narodom, kateri so morebiti v omiki dva tri korake dalje kakor mi, — da nima zmožnosti za posebne svoje potrebščine sam skrbeti, ampak da je treba voditi ga kakor malo dete. Naš lepi slovenski jezik, v katerem se pišejo izvrstne knjige in časniki različnih vrst, in zrele misli in ideje, katere se v njih razodevajo, so temu priče.

Od nekdanj je slovenski narod bil drugemu narodu suženj, kajti jezik njegov bil je sistematično zatiran v javnem življenju, — a vendar ni bilo mogoče zatreti v njem narodne zavesti. Tudi tega priča je sedanje gibanje našega časništva. Kdo neki bi bil mislil, da bode pod težkim jarmom trpinčeno truplo mile naše matere Slovenijo še kdaj oživelo? In vendar oživelo je, da, že Vodniku je bila prilika dana zapeti: „Ilirija vstani!“ Vstala je, — al pravi časi, časi krepkega razvitka za-njo še niso bili prišli; še enkrat je zdihajoča omedlela, še enkrat je zamrla. — 1843. leta pa je naš častiti predsednik z „Novicami“ izbudil omedlélo našo mater, da nikdar več ne zamrje. Gospôda! to djanje pred blizo 30 leti, ob času, ko je on skor samec stal, podpiran le od male množice rodoljubov, na polji narodnega delovanja, je pravo zgodovinsko djanje v povestnici Slovencev, katero posebno le tisti ceniti moremo, ki smo v onem času živeli in opazovali ovire in težave, s katerimi se je on moral boriti. Po pravici tedaj imenujemo „Novice“ pomladansko solnce, ki je narodu našemu zasijalo po dolgi dolgi zimi, in očeta „Novic“ očeta slovenskega naroda.

Gosp. dr. Razlag nam je dokazal, kaj so nam viharji 1848. leta prinesli, in res je, da so oni viharji časi zasejali plodno seme našemu časništvu, tako, da danes že imamo veliko vrsto časnikov, kateri nam kažejo, da slovenski narod resnično živi, da politično živi.

Naj po vsem tem zdaj odgovorim na prvo vprašanje dr. Razlaga: koliko in kakošnih časnikov je Slovincem treba?

Ako bi mi tako materijalno podporo imeli, kakor je nimamo, — ako bi bogatih mecenov imeli kakor jih nimamo, rekel bi: naj izhaja toliko slovenskih časnikov, kolikor je listja in trave, kajti vsak slovensk listek je pripomoček našemu napredku. Ker pa naš mali narod ni bogataš, ker nimamo mnogo mecenov, in ker našim časnikom noben „dispositionsfond“ ne siplje podpore, zato pa več slovenskih časnikov izhajati ne more, kar toliko, kolikor jih revni naš narod sam plačati more.

V tem odgovoru leži tudi odgovor na misel, naj bi se časniki izdajali ne samo po podpori naročnikov, temuč tudi po denarni podpori narodnjakov, to je, po podpori narodne subvencije. — Gospodje! če je časnik kakoršne koli vrste res narodu koristen in potreben, bode ga narodno občinstvo rado samo podpiralo z naročnino; če pa časnik nima naročnikov, s tem narod kaže, da ne mara za-nj. Pa tudi je pomisliti, da časnik, kateri je subvencioniran od ktere stranke koli, je odvisen in mora plesati po pišalki svojih gospodov.

Po vsem tem pridem do sklepa, v katerem sem edinih misli z gosp. dr. Razlagom, da je za nas mali in revni narod dosti en velik političen slovensk časnik,

polnoma sirote, nimajo nobene pravice do reklamacije po poli-brata.

To se očitno razglša vsled razpisa c. k. ministerstva za deželno brambo od 24. aprila 1871., št. 4928.

Olajšava enoletne prostovoljne službe za učence viših realk.

Tisti učenci na realkah, ki zahtevajo, da se brez pogoja sprejmejo v enoletno prostovoljno službo, morajo dokazati, da so popolnoma dovršili višo realko — naj že ima tista 6 ali 7 razredov. — Ako je pa kdo realkine nauke dovršil na viši realki, ktera ima zdaj 7 razredov, še tačas, ko je le 6 razredov imela, tedaj velja spričevalo dovršenega 6. razreda kot dokaz znanstvene sposobnosti za enoletno prostovoljno službo.

Na realkah šesterih razredov imajo učenci 5. in 6. razreda, na realkah sedmerih razredov pa učenci 6. in 7. razreda pravico, prositi, da se jim po §. 125 poduka za izpeljavo brambine postave pogojno zagotovi pravica do olajšav, ktere so združene z enoletno prostovoljno službo.

Kar zadeva tista učilišča, ki so v §. 126. poduka za izpeljavo brambine postave imenovana, katerih učenecem je priznana pravica do olajšave enoletne prostovoljne službe le pod tem pogojem, da so prej, ko so se v ta učilišča sprejeli, morali dovršiti spodnjo gimnazijo ali spodnjo realko, se opomni, da morajo učenci, ki so bili na viši realki sedmerih razredov, dokazati dovršbo 4. razreda, učenci pa, ki so bili na viši realki šesterih razredov, dovršbo 3. razreda spodnje realke.

Pri viših realkah sedmerih razredov, oziroma pri spodnjih realkah čveterih razredov, se mora tudi spodobno ozir imeti na dobo, kedaj da so se v take preuredile.

To se očitno razglša vsled razpisa vis. c. kr. ministerstva za deželno brambo od 21. aprila 1871. leta, št. 4882/1377 II.

Šolske stvari.

Prva občna skupščina hrvaških ljudskih učiteljev.

V tem zboru obravnavala se bodo sledeča temata:

1. Koja je svrha pučkoj školi u sadašnjem veku, i kako da se prema tomu uredi njezini vanjski odnošaji?

2. Da pučka škola svojoj svrhi zadovoljiti može, kakovo ima biti njezino nutrnje ustrojstvo?

3. Kako da se prema dobro uredjenoj pučkoj školi imaju urediti učiteljišta?

4. Koje su najglavnije dužnosti i najglavnija prava pučkih učitelja?

5. Kako da se dalnje obrazovanje pučkih učitelja promiče i unapređuje?

6. Naobrazba ženskoga spola najpreča je potreba našega naroda.

7. Kako bi hrvatska pučka škola uz obće humanitarno obrazovanje promicati mogla i promicala sviest i osjećanje narodnoga jedinstva?

8. Kojim bi načinom u nas mogla procvasti književnost pedagogijska, i kako bi služeći se njezinimi plodovi ojačati mogla moralna snaga celoga naroda?

9. Kako treba urediti pučku gospodarstvenu obuku i pokusne gospodarske vrtove, uzevši osobiti obzir na opetovne pučke učione?

10. Neka se učiteljski pripravnici kao takovi i ako se učiteljskomu stališu posvete rieše dužnosti službovanja u redovitoj vojsci.

11. Slaže li se s dostojanstvom učiteljskoga stališa i zvanja, pa i s korišću i poštenjem naroda jednoga, da njegovo pučko učiteljstvo bude izključeno od aktivnoga i pasivnoga izbornoga prava, kao što je to učinjeno u Hrvatskoj najnovijim izbornim redom?

12. Bi li probitačno bilo po razvitak pučke škole u onih stranah Krajine, što će se razvojačiti, da se ona kod te sgođe liši sadanjega neposrednoga državnoga nadzora i ravnanja po školskih strukovnjacih, te se u tom pogledu posve izravna s pučkom školom u provincijalu? —

Ker se je nadjati, da se tudi nekteri slovenski učitelji udeležijo te skupščine v Zagrebu, dodamo temu razglasu še to, kar centralni odbor naznanja v „Vjestniku“, da je vožnina na vseh železnicah na polovico nižana, da deležniki dobijo brezplačno stanovašče itd. Za pristopnico naj se pri oglasu brž pošlje 1 gold.

S to skupščino je združena tudi izložba učil od 19. do 29. avgusta.

Znanstvene stvari.

Poročilo

o XXI. skupščini Matičinega odbora

31. maja 1871.

(Dalje in konec.)

r) 9. maja nam je došlo od srbskega učenega društva naslednje pismo od 15. aprila 1871. leta:

„Matica Slovenskoj u Ljubljani. U srpskom učnom društvu učinjen je predlog, da se zajedničkim silama i sa zajedničkim dogovorom sviju jugoslovenskih učenih društava izdava jedan „Opšti naučni rečnik na srpsko-hrvatskom i bugarskom jeziku“.

Šaljući uz ovo pismo 20 komada štampanoga tog predloga Matici Slovenskoj v Ljubljani molimo, da se o tome posavetovati izvoli, i da nam svoje mišljenje o svemu, što se u predlogu pominje, a naročito o načinu i mogućnosti toga prevažnog rada, javi.

Mi se nadamo, da ćete toplo dočekati i svesrdno ispitati preduzeće na kom se može tolika usluga književnosti našoj učiniti, i da ćete dostojnom pažnjom počastvovati priliku, na kojoj se u ozbiljnom naučnom radu mogu prvi put ujediniti svekonike jugoslovenske naučne sile.

Predsednik

srpskog učenog društva

Dr. J. Šafarik.“

Naj slavni odbor izreče, kaj je v tej zadevi storiti. (Odbor voli v odsek, kteremu se ta stvar izroči v resni pretres, gg. dr. Razlaga, dr. Vončino in Jerana — z naročilom, da svoje poročilo do 1. julija oddá tajniku).

s) Iz pisma veleučenega predsednika jugoslovenske akademije g. dr. Fr. Rački-ja, slav. odboru objavljam te-le vrstice:

„Čast mi je prijaviti Vam, da sam imenovan za častnoga člana slovenske Matice. Izvolite u moje ime očitovati zahvalnost predsjedniku i odboru Vašega odličnoga društva.

U Zagrebu 9. svibnja 1871.

Dr. Fr. Rački.“

š) Spolek Gabelsberger-jevih stenografov v Pragi je poslao jako obširno in natančno kritiko o g. Hafnerjevi slovenski stenografiji. — List in kritika poslana ž njim, sta se poslala g. pisatelju s prošnjo, da predvarja važni ta predmet in Matici o svojem času poroči o njem.

t) Gosp. J. Pajk je nasvetoval: „naj odbor znanstveni mesečni časopis osnuje pod imenom „šolski

vestnik“, v katerem se naj znanstvene razprave, pedagoški spisi, šolske osnove, literarne in druge, namreč službenske vesti oznanjajo“. — Odsek za izdavanje knjig je pretresoval ta nasvet ter po resnem prevdanku g. nasvetovalca odgovoril to-le: „Odsek ni odobril tega nasveta, ker se omenjeni spisi lahko priobčujejo ali v šolskih programih, ali v Matičinem „Letopisu“, ali v „Novicah“ ali v katerem drugem časniku. Vrh tega tudi Matičini dohodki še ne pripuščajo tega, dokler imamo še druge gotovo večje potrebe na literarnem polju. (Odbor pritrди odsekovemu ravnanju.)

u) Statistična centralna komisija na Dunaji prosi, naj jej Matica pošlje izkaz knjig in rokopisov, ki jih hrani Matičina knjižnica.

Poslana izkaznica se izroča gosp. knjižničarju s prošnjo, naj jo izpolni, kolikor mu je to mogoče po dosedanjih zapiskih. (Odbor pritrди.)

v) Gosp. dr. Ulaga piše, da ne more priti na današnjo skupščino ter naznanja svoje sedanje mnenje o Jirsikovi popularni dogmatiki. (Tajnik prebere pismo, katero odbor vzame na vednost.)

z) Gospá Lujiza Tomanova je g. dr. J. Bleiweisu in poročajočemu tajniku pred 14 dni ustmeno ponudila vse dr. Lovro Tomanove in njegove sopruge Josipine Turnogradske še nenatisnjene pesmi in druge lepoznan-ske spise, ko bi jih Matica hotela dati na svetlo.

Toda včeraj je poročevalcu poročila, da se je premislila in sklenila, omenjeno literarno blago sama dati na svetlo tako, da kakor vé, da bode najbolj ranjcemu sgrugu po volji. (Odbor to vest vzame na vednost.)

ž) Na naročbo g. dr. Tomanove slike nam odgo-varja g. Franke to-le: „Na vaše pisanje, s katerim me počastite z naročilom pokojnega dr. Tomana, dovolite mi odgovoriti, da prejmem Vaše naročilo in Vas prosim, da mi daste časa do konca avgusta 1871. l., ker sem se zdaj zavezal v druga dela“.

aa) Konečno naj sl. odbor sprejme poročilo o pristopu novih udov.

Od XX. skupščine (9. febr. t. l.) se je le oglasilo 52 oseb, ki želé Matici biti udje in sicer 1 ustanovnik (g. Ant. Skubec, gimn. profesor v Ljubljani) in 51 letnikov. Ti so: (tajnik prebere imenik); stavi se toraj predlog: „Naj sl. odbor vse sprejme v Matico“. (Odbor pritrди nasvetu.) — Glavni knjigi je toraj danes zadnja številka 1962.

Vrh tega je došlo naznanilo, da 8 udov, katerih imena še niso naznanjena, iz komenske dekanije, želé pristopiti k Matici. — Po takem bila bi zadnja številka 1970.

bb) Matičinih diplom se je dosedaj oddalo (častnim udom in društvom, s katerimi je Matica v zvezi, so se zastonj dali) 300; prav toliko, da se je Köke-ju plačal račun s . . . . . 101 gold. 50 kr. in nagrada dala za pisanje . . . . . 48 „ 50 „

Skupaj . 150 gold. — kr.

Skupilo od danes dalje teklo bode — odvzemši stroške za pisanje — v Matičino blagajnico.

cc) Za g. Zajčev prevod Schoedlerjeve mineralogije in geologije je bil sl. odbor izvolil tri presojevalce. Dva (g. Tušek in Šolar) sta prebrala rokopis ter sta ga dobrega spoznala izvzemši male opazke. Gosp. Zajec pri zadnjem branji ozir jemlje na-nje. Po tem predlagam, naj se dá rokopis v tiskarnico, če tudi ga ne prebere tretji presojevalec (g. Wurner). — (Odbor temu pritrди.)

čč) Letopisa, za kateri se je poslalo mnogo znanstvenega in leposlovnega blaga, stavljenе so že tri pôle.

dd) Z veselim naznanilom, da je ena Matičinih obli-

gacij ogerske zemljiške odveze za 1000 gld. izsrečkana bila pri zadnjem srečkanji, sklepam svoje poročilo“.

3. Gospodarski odsek nasvetuje: naj Matica svoje premakljivo blago, to je, pohišje, knjižnico in ostale svoje knjige za 5000 gold. zavaruje pri banki „Slaviji“, zlasti tudi z ozirom na to, ker „Slavija“ hoče podpirati Matico in druge slovenske narodne zavode. (Odbor pritrди predlogu.)

4. Poročilo o lanskem računu in rešilo glej zgoraj pod črko k).

5. Tušekov predlog o izdavanji 6 knjig o človeških delih glej zgoraj pod črko e).

6. V odsek za abecedni red besedi, ktere bode obravnaval „mali naučni slovník“, se oglasijo: gg. dr. Razlag, dr. J. Bleiweis, Jeran, Praprotnik in dr. Fr. Papež.

7. Poročilo o g. Trstenjakovem predlogu za izdavanje šolskih knjig, glej zgorej pod črko f).

Na to se je pričelo posvetovanje o pridobljeni pravici, da si Matica sme napraviti svojo tiskarnico.

Pred vsem g. dr. Costa naznanil odboru, da bi g. Blaznik Matici rad prodal svojo tiskarnico z vsem blagom, z vsemi svojimi založbinimi pravicami in s hišo vred in predloži odboru na pretres tri vprašanja: a) ali je ali ne sedaj ugodni trenutek, da se Matica poprime svoje pravice; b) ali se Matica z g. Blaznikom spustí v dogovor in c) ali si napravi novo tiskarnico?

Da se ta važna stvar resno prevdari, obveljá nasvet: naj se po listkih voli odsek treh odbornikov, ki do prihodnje odborove seje pretresa vsa tri vprašanja in temeljito poroči odboru. V ta odsek so bili izvoljeni gg. dr. Razlag, Iv. Vilhar in A. Lésar.

Sedaj je bilo na vrsti dr. J. Bleiweisovo poročilo, v poslednji odborovi seji preloženo, o g. Zalokarjevem rokopisu: „Imenik živali, zelj in rudov“.

Dr. Bleiweis pravi v svojem poročilu, da g. Zalokarjev dodatek je bogata zbirka rastlinskih, živalskih in rudninskih imén, tedaj bi se z vpisom tega „dodatka“ dopolnil in lepo pomnožil Zalokarjev slovensko-nemški slovník. Specijalni taki slovníki pa niso navadni, vzlasti v tistih jezicah ne, ki nimajo še velikih slovníkov, kakor jih dozdej nimamo še mi Slovenci. Naj se tedaj g. Zalokar naprosi, da posodi ta dodatek deželnemu odboru, ki je, pooblaščen po gosp. knezoškofu, skrb prevzel za vredovanje slovensko-nemškega slovníka, kteremu podlaga je od gosp. Zalokarja kupljeni rokopis. Ko se vpišejo iz njega v slovensko-nemški slovník imena, ktera se v njem še pogrešajo, se dá ta rokopis spet gosp. Zalokarju nazaj. (Odbor soglasno pritrди temu nasvetu.)

8. Posamesnih odbornikov nasvetje:

a) Gosp. A. Lésar predlaga: Naj se „začetni zemljepisni nauk“, ki ga je gosp. Cigale poslovenil po Schubert-u, in že delj časa leži pri Matici, izroči odseku za izdavanje šolskih knjig na pretres, kaj je storiti ž njim.

b) Gosp. dr. Razlag naznanja, da je iz Mat. Debeljakovega življenja izvedel nekoliko črtic in jih izročil tajniku. — Gosp. dr. Zupanec pové, da je nagovoril g. Prim. Remec-a, mestnega župnika v Škofji Loki, da bi mu kaj izvedel na domu ranjcega Matici velikega dobrotnika. Gosp. župnik Prim. Remec mu je obljubil poslati, kar izvé. — Gosp. dr. Costa objavi, da je že pri ministerstvu na Dunaji popraševal po Debeljakovem službovanji in da mu je dvorni svetovalec Fiedler obljubil dati iskati v dotičnih predelkih. Na to dr. Razlag stavi predlog: naj odbor g. Lésarja naprosi, da se do g. Jan. Debeljaka, bratovega sina ranjcega Debeljaka, obrne z dotično prošnjo,

potem pa da iz vsega, kar se mu izroči, sestavi življenjepis Debeljakov. (Odbor pritrudi in g. Lézar prevzame ta posel.)

- c) Dr. Costa poroča, da mu je g. Samec za „Letopis“ izročil znanstveni sestavek o spektralni analizi, za katero je treba naročiti nekoliko slik, in da g. pisatelj prosi za nekak znesek na proračun nagrade. (Odbor pooblasti g. dr. Costo, da pozvé stroške in potem po svojem prevdarku naroči slike, in g. Samecu privoli naprej dati 50 gold. nagrade.)

Ker nima nikdo nič več omeniti, zato se sklense skupščina ob 8. uri.

Slovansko slovstvo.

* *Propovijedi dominikanca Arhangjela Kalića* (roj. 1739. leta, umrl 1816) se zove knjiga, ki bode v Dobrovniku na svetlo prišla v 3 delih na blizo 550 straneh in prinesle 34 izvernih propovijedi, ki bodo duhovništvu za pravilo, obiteljem za bogoljubno štenje i vsacemu ljubitelju naroda i jezika za napredek književnosti. Velecenjeni naš Ivan Kurelac piše o njih tako-le: „Još sam u Dubrovniku olahkotio izdavanje slavnoga dominikanca Kalića, čim sam kroz nešto vreme vsaki dan u samostan dominikanski pohodio i mlade sinove toga reda u naš pravopis i jezik upučivao, da umět budu delo prepisat i za štampu spremit“.

Tiskarna i nakladna knjigarna Dragutina Pretnera u Dubrovniku sprejema samo do 30. ovog mjeseca predbrojenje na krasne propovjedi slavnoga dominikanca Kalića Dubrovčanina po doli naznačeni cen; ostale naročbine morejo se sprejeti samo po povišani knjigarski cen. — Predbrojna je cena 3 for. Prva polovica predbrojne svote, to je 1 for. 50 novč. pošlje se brž, a druga polovica onda, kedar predbrojnici prejmejo II. del ovih propovjedi. Tudi našemu duhovništvu i vsem ljubiteljem ove vrsti narodne knjige priporočamo ovo delo prav toplo.

Dopisi.

V Gorici 16. junija. — $x+y$. — Že več časa je bilo slišati, da mislijo poslati tudi naši deželni poslanci ministerstvu spomenico, kakor ni davno Štajarci. Včeraj je prišla ta stvar na beli dan. Zbrali so se v čitalnici skor vsi slovenski poslanci na posvet, kaj bi bilo storiti v sedanjih okolnostih, ko je kriza v državnih razmerah neogibljiva. Ne vem, ali so bili tisti poslanci, ki so druge v zbor sklicali, pripravili načrt za obravnavo, slišim pa, da ni bilo mogoče, že tisti dan kaj skleniti, ker so pogrešali deležniki tega posvetovanja, marsičesa, kar morejo vedeti, predno čemu pritrtdijo.

V Gorici 17. junija. — ☉ — Včeraj je imela Gorica nekako praznično podobo ne le v cerkvah, ki so bile polne ljudi, temuč tudi zunaj. V četrtek večer je naznanjalo važni zgodovinski dogodek — 25letnico Pija IX. — dolgo svečano zvonjenje, streljanje in spuščanje raket z nad griča pri gradu. Po hribih krog mesta je bilo videti mnogo kresov; škoda le, da se niso vsihkratu prižgali. Šole so včeraj večidel praznovale. Zvečer je napravilo katoliško društvo v malem semenišču primerno veselico. Po kratkem ogovoru predsednikovem je pletel dr. E. Valussi karakteristiko pontifikata Pija IX.; potem je igrala vojaška banda 8 kosov pristojno izbranih; pri 2. se je tudi pelo (koncilna himna in Mentarska bojna pesem). Združile so se v ta namen malo da ne vse pevske moči našega mesta. Vmes so švigale po zraku rakete in so grmeli (veliki) možnarji z nad vinograda nadškofovega. — Slišim, da za petin-

dvajsetletnico kronanja, 21. junija (ki je tudi god sv. Alojzija), se delajo velike priprave v bogoslovskem semenišču. — Tukajšnje papežojedce je, kar so včeraj videli in slišali, in sosebno streljanje jezilo, al nagnjali niso nič.

Iz Gorice 18. junija. — (*Javni občni zbor političnega društva „Soče“*) napovedan na 25. dan t. m. v Dornbergu, je c. k. okrajno glavarstvo goriško prepovedalo, češ, da po pravilih je društveni sedež v Gorici. — V pravilih našega društva ni naravnost rečeno, da se smejo občni zbori kamor si bodi sklicavati; a navedeno je v istih, da sme društvo javne ljudske shode pod milim nebom napravljati, kterih se lahko vdeležuje neomenjena množica ljudstva, česar ni mogoče pri občnih zborih v zaprtih prostorih. Če je dovoljeno več, bi se moralo dovoliti dosledno tudi manj. Sicer si tolmačimo mi glavarstveno prepoved po svoje. Na dnevnem redu občnega zbora je bila točka: „Vlada naj se ozira, kedar podeluje javne službe, na domačine in posebno na take osebe, ktere znajo deželne jezike in poznajo deželne razmere“. Više glavarstveno osebje obstoji iz samih tujcev. Slovenskega — glavnega jezika naše dežele — ne zna nobeden! „Hinc illae lacrimae!“

Koroško. — Slovensko-politično društvo „Trdnjava“ je 12. dne u. m. podalo obširno spomenico c. k. ministerstvoma znotranjih zadev, nauka in bogočastja. — Drugi pot prinesemo to „spomenico“ od besede do besede, kakor smo jo ravnokar prejeli od društvenega odbora.

Iz Kamnika 18. junija. — Veseli, v zgodovini naše katoliške cerkve imenitni dan 16. rožnika se je tudi v Kamniku in v okolici jako lepo odlikoval s tem, da se je 15. t. m. zvečer naše prijazno mesto prav lepo razsvetilo; posebno na velikem trgu so se odlikovale 3 hiše. V nobenem kraju pa ni vse enih misli, in tako je tudi tukaj nekaj malo okenj — temnih bilo. Vse je bilo zadovoljno in veselo in mirno. Al kaj se zgodi? Okoli ene ure po polnoči se spravita dva nad nedolžno šolo, ki je z zastavami okinčana bila, in čujte, kaj delata? Trgala sta z okenj zastave, in enkrat že odpodena, ponavljata to umazano delo! In kaj mislite: kdo sta bila ta dva? mar kakošna najeta postopača? Ne, — bila sta dva škribonta Heinrich Kronavetvogel in Franc Fischer, pisac pri c. k. okrajnem glavarstvu. Ta škandal se je godil očitno, tedaj je tudi očitne graje vreden; al mislimo tudi, da krajni šolski svet ne bo tega ponočnega silovitega napada na šolsko hišo pri miru pustil! Rekel sem, da vse drugo je bilo mirno. In kdo je v tihi noči tukaj mir motil? Bila sta dva nemčurja, a ne Slovenca, kterim nasprotniki naši tako radi očitajo, da delajo med ljudstvom nemir itd. Naj povem še drugo „lepo“ historijico. Pri nekem slovesnem pogrebu, pri kterem je bila čitalnica zastopana, ker je umrla hči uda njenega, imenitnega zidarskega mojstra, je g. Pec, ki nobenemu človeku nič žalega ne stori, križ nosil, in čujte! kar brž gresta spet dva tega reveža k visokospoštovanemu poveljniku tukajšnje c. k. smodnišnice, kjer si on s pisanjem kruh služi, tožit! In ta dva „korenjaka“ bila sta kontrolor Lilek in zdravnik Saurau! Ker oba sta očeta več otrok, imela bi pač pomisliti, da se utegne tudi njihovim otrokom še hudo za kruh goditi. To vse so djanja, ktera izbujajo nevoljo in delajo dražbe med mirnimi tukajšnjimi mestnjani. Enakih dokazov bi se pa še dalo naštet, ako jim „Novice“ ne bodo prostora odrekle.

Iz Ljubljane. — Če bi nam še dokazov treba bilo, da od takošne večine državnega zbora, kakoršna se dandanes šopiri na Dunaji, mi Slovenci in tudi drugi neneški narodi nimajo celó nič pričakovati,